

A sztárok mint frontemberek

Banfield, Buenos Aires külvárosai egyikének nagy büszkesége a Club Atlético első osztályú labdarúgó-csapata. Itt dolgozott kertészként egy húsz éves srác, Julio Ricardo Cruz, egy közeli villa, azaz egy nyomor-negyed lakója. Történt egyszer, hogy a nagycsapat kétkapus edzésén túl kevés játékos jelent meg, és az edző intett Juliónak, hogy álljon be játszani. A kertész még abban az évadban bemutatkozott az argentin bajnokságban, két szezonnal később már a milliomos csapat River Plate-ben játszott, de csak egy évet, mert 1997-ben a Feyenoord profija lett.

Az ilyen ritka csodák sem mindig elegendők azonban ahhoz, hogy egy játékos boldoguljon a jelentős iparággá fejlődött labdarúgásban. A tehetség és a játéktudás meghatározó, de nem elégséges feltétele annak, hogy egy labdarúgó maximalizálhassa piaci értékét.

A játékos alapvető erőforrás a labdarúgás, mint szolgáltató és szórakoztató ipar piacán. Ennek az iparágban már nem csupán ügyes focistákra van szüksége, hanem ennél többre. Sztárokra. Olyan sztárokra, akik miatt megtelik a stadion, bekapcsolják a tévéket, megveszik a csapat mezét és részvényeit, valamint a gyerekek elkezdnek focizni. Ahhoz, hogy az „ügyes focista” igazi „sztárrá” válhasson, a tehetségen kívül két feltételnek mindenképpen teljesülnie kell.

- A sportolónak legyen egy olyan, az egyéniségéből fakadó vagy tanított viselkedése és megjelenése, ami alkalmassá teszi őt erre a szerepre. Tudnia kell szerepelni és beszélni, éreznie kell a helyzetéből adódó felelősségét, a piacon pénzre váltható egyéniséggel kell rendelkeznie.
- Tudatosan építsék a pályafutását, melynek során a piac alapos ismeretével hozzanak döntéseket. Ehhez mindenképpen szüksége van egy olyan szakemberre, aki jól ismeri az iparág működési mechanizmusait, összekötésekkkel és alapvető gazdasági ismeretekkel rendelkezik. Ez a személy a menedzser.

A továbbiakban erről a két tényezőről lesz szó. A leírtak a labdarúgásra és más professzionális sport-

ágakra egyaránt jellemzőek, ezért példáinkat a sport különböző területeiről vettük.

A sztár funkciói

Amikor sztárokról beszélünk, akkor ezt a fogalmat megkülönböztetesként használjuk azokra a sportolókra, akik nemcsak a sportpályán, hanem azon kívül is kiemelkedő egyéniségek, és tudatában vannak a helyzetükből fakadó erkölcsi kötelezettségeiknek és felelősségüknek. Mindezek figyelembevételével próbáljuk meg számba venni a sztárok legfontosabb szerepeit!

• A kereslet alakítása

Minden sportliga és professzionális szervezet számára létkérdés, hogy legyenek sztárjai. A kimagasló egyéniségek egymaguk is meghatározhatják a sportáguk iránt megmutatkozó keresletet, mind globális, mind nemzeti szinten. Nem véletlen, hogy a nyolcvanas évek második felétől Németországban addig sohasem tapasztalható érdeklődés mutatkozott a tenisz iránt. Boris Becker wimbledoni diadala után ugrásszerűen megnőtt a teniszütő-eladás, a televíziós teniszközvetítések műsorideje és nézettsége. Ugyanez a tendencia zajlik most Angliában, Tim Henman és Greg Rusedski sikereinek hatására.

Az sem véletlen, hogy a Női Teniszezők Világszervezete éppen idén tavasszal kötött egy minden korábbinál felülmúló, több mint 10 millió dolláros megállapodást egy PR-ügynökséggel a körverseny nevének és a televíziós közvetítések eladására. Az érdeklődés okait meg is nevezte az ügynökség: Hingis, Williams, Kurnyikova és Lucic.

• Az esemény iránti kereslet alakítása

A sztárok azok, akik megtöltik a lelátókat, akik a nézőket a képernyők elé csalják. Ezért tesznek az atlétikai versenyek rendezői akkora erőfeszítéseket azért, hogy nagy nevet nyervek meg eseményüknek. Ugyanakkor a sportolónak is fel kell ismernie, hogy hosszú távon csak akkor jár jól, ha megtesz minden tőle telhetőt a

versenyek sikeréért (de ugyanígy a sportágért is), és azon túl, hogy felveszi a rajtpénzt vagy a fizetését, tudása legjavát nyújtja mind a sporteseményen, mind az azt kísérő kiegészítő és promóciós programokon is.

- A sztár példakép

A sikeres sportoló az érdeklődés középpontjában van, rajongók veszik körül, és mint példaképekre néznek fel rájuk. Különösen a fiatalok próbálnak a kedvenc által képviselt értékekkel azonosulni. Ez hatalmas felelősség, melynek alábecsülése nagy károkat okozhat a társadalomban.

- Társadalmi szerepvállalás, jótékonyság

Az igazi sztár kötelezettséget érez arra, hogy mind anyagi, mind erkölcsi támogatást nyújtson a társadalom különböző csoportjainak. Michael Chang például aktívan részt vett korábban a hongkongi közoktatási minisztérium munkájában, George Weah rendszeres támogatásban részesíti hazája, Libéria hátrányos helyzetű fiataljait.

- Reklámember

A sztár nem csak önmagát képviseli. Sikerei és viselkedése alapján ítélik meg sokszor hazáját és régióját. Fiji nyerte az utóbbi két „Rugby 7” világbkupát, és ezzel napokig az angolszász média reflektorfényébe került. Azok is ismerik Puskás Ferencet, akik keveset vagy semmit sem tudnak Magyarország történelméről és földrajzáról.

A sztár neve összekapcsolódik az őt ellátó sport-szergyártó, és az őt szponzoráló vállalatok nevével. A szerződések aláírásával egyben felelősséget is vállal ezekért a termékekért, cégekért.

- Felelősség a környezet iránt

A sportoló sikeréért egy egész team dolgozik, melyben helyet kap az edző, kondiedző, menedzser, befektető, orvos, pszichológus és még mások is. A sikerért a sportolóval együtt dolgoznak, munkájuk is a sportoló sikerében mérettetik meg. A sztár ennek a felelősségének is tudatában van.

A menedzser feladata

A menedzser operatív feladatait mindenki ismeri: szerződéseket köt és képviseli védenceit. Ezen triviális funkciók mellett érdemes kiemelni néhány olyan elvet, amelyeknek meghatározóknak kell lenniük a menedzser munkája során, a menedzser és a játékos kapcsolatában.

- Értékek transzformálása

A menedzser összekötő szereplő a sportoló és környezete, valamint az üzleti szféra között. De nemcsak

összeköti ezt a két világot, hanem a sportolót izolálja és védi is az üzleti élet konfrontációitól. Az utóbbi racionális és kompromisszumot nem tűrő értékei a menedzser személyén keresztül letompulva jutnak el a sportolóhoz. Amit a sportolónak mindebből észlelnie szabad: ezeket a kérdéseket rábízhatja egy társra, aki a legjobban képviseli az érdekeit, és lehetővé teszi, hogy a sporton kívül semmi másra ne kelljen figyelmet, energiát fordítania.

- A sportoló piacképessé tétele

Ahhoz, hogy az ígéretes tehetség a fent felsorolt, a sztárt jellemző kritériumoknak minél jobban meg tudjon felelni, ahhoz a született adottságok ugyanúgy szükségesek, mint a sportoló tudatos felkészítése ezekre a funkciókra. Ezért is szükséges, hogy a sportoló és menedzser kapcsolatát ne üzleti, hanem emberi értékek jellemezzék, és ezáltal a menedzsernek beleszólása lehessen olyan kérdésekbe is, mint védence viselkedése, öltözködése, imázsa, és segítse ezek formálását. A menedzser feladata továbbá, hogy PR-ről gondoskodjon, és a tömegtájékoztatásban a sportolót a megfelelő formában és gyakorisággal jelenítse meg.

- A pályafutás alakítása

Ha már jól működik a menedzser-sportoló kapcsolat, és a sportoló rendelkezik a megfelelő aurával ahhoz, hogy képes legyen magára irányítani a közönség figyelmét, akkor még mindig hátra van a menedzsernek az a feladata, hogy ezekből a lehetőségekből hosszú távon maximalizáljon profitot. Sportszakmai és gazdasági szempontok figyelembevételével válasszon csapatok között, döntsön szponzori szerződésekről, és szelektáljon média- és közszereplések közül.

A röviden, pontokba szedve leírt elvek teljesülése a siker kritériuma egy piaci mechanizmusok alapján működő sportiparban. A sikerhez azonban még szükség van a Julio Cruz-szal történetekhez hasonló csodákra is.

Összefoglalva: *tehetség + sztár attitűd + professzionális menedzsment = maximális profit.*

Szerzőnk a BKE Unisport Center munkatársa

